

Benedek Elek:
FURULYÁS PALKÓ

Ki volt, hol volt, az óperenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, ahol a kis kurta farkú malac túr, volt egyszer egy szegény özvegyasszony, annak egy fia: Palkó volt a neve. Nagy szegénységben éltek: mikor volt mit egyenek, mikor nem. Nem volt egyebük, csak egy kidólt-bedólt falú házuk, meg egy kertjük. Azt mondja egyszer Palkó az anyjának:

– Édesanyám, én nem éhezem itthon többet, elmegyek szolgálni, addig haza sem jövök, amíg legalább egy borjút nem szolgállok. A kertünkben majd felnövekedik, s ha az Isten megsegít, lesz legalább egy kicsi gazdaságunk.

Elmegy Palkó szolgálatba, odavan egy esztendeig, szolgál egy borjút. Aztán megint elmegy szolgálatba s megint szolgál egy borjút. A harmadik esztendőben is, a negyedik esztendőben is szolgált egy-egy borjút. Volt már négy borjú, de kicsi volt a kert, kevés széna termett benne, nem volt, amivel tartsák a borjakat. Ő bizony gondolja magában, vásárra hajtja a borjakat, s eladja. El is indul a négy borjúval, de amint az úton menne, szembe megy vele egy ősz öregember s mondja neki:

– Te legény, van nekem egy szépen szóló furulyám, neked adom, ha egy borjat adsz érte.

– Ugyan mit gondol, bátyámuram, csak nem adhatok borjat egy furulyáért.

– Csak adjad, ne félj, nem olyan akármilyen furulya ez, mint a többi. Majd meglátod, hogy nagy hasznát veszed még ennek.

Isten neki, gondolja magában Palkó s odaad egy borjat a furulyáért. Azzal tovább megy. De még egy puskalövésnyire sem mehetett, megint elejébe kerekedik az az ősz öregember s mondja neki:

– Te legény, adj még egy borjat, s nézd, ezt az egeret neked adom érte.

Nagyot kacag Palkó:

– Hát, hogy adnék én borjat egy egéréért, mit gondol bátyámuram? Van otthon egér elég, mindig bosszankodik az édesanyám miattuk.

– Jó, jó, de ez nem olyan egér, mint a többi.

Addig beszél az öregember, hogy Palkó odaad egy borjat az egéréért. Most már két borjúval ment a város felé, de, hogy, hogy nem, az égből esett-e le, vagy a földből bújt ki, megint csak elejébe állott az ősz öregember s mondta neki:

– Te legény, van nekem egy futó bogaram, ez csak az igazi. Neked adom, ha egy borjút adsz érte.

– Nem adom én, mondotta Palkó –, nem bolondultam meg. Elég bolond voltam, hogy két borjút már odaadtam egy furulyáért, meg egy egéréért.

– Mondom neked, hogy adj egyborjút ezért a futó bogárért, mert bizony nagy hasznát veszed.

Mit gondolt, mit nem Palkó, odaadta a harmadik borjút is. Ment az egy borjúval, hajtotta nagy búsán a város felé, mindegyre vissza akart fordulni, hogyha találkozhatnék valahogyan azzal az öregemberrel, mert erősen megbánta a vásárt. Na, nem

kellett, hogy visszaforduljon. Mert, amint nagy búsán mendegélt, tünődött magában, csak elejébe kerül az ősz öregember s mondja neki:

– Hallod-e, fiam? Add nekem ezt a borjút is, adok érte egy zacskót.

– Nem adom én – mondotta Palkó –, bár a többit se adtam volna. Nem tudom, hogy kerülök az anyám szeme elé.

– Csak add ide ezt a borjút. Ne búsulj semmit. Nem akármilyen zacskó ez. Tudd meg, hogy ebbe a zacskóba álom van kötve. Csak mondanod kell neki, hogy hány órát akarsz aludni, s annyit alszol, s ha mást akarsz elaltatni, azt is elaltathatod, csak szólj a zacskónak.

Gondolja Palkó:

– Ha már így van, minek menjek egy borjúval a vásárra. Legyen az öregé a negyedik borjú is. Mikor a negyedik borjút is átadta az öregembernek, azt mondta ez:

– No, fiam, most menj haza. Otthon nem lesz maradásod, az édesanyád addig ver, amíg valaki ki nem szabadít a keze közül. De, ha kiszabadulhattál, szaladj, amerre a szemed lát, s kiáltsd vissza az édesanyádnak:

– Isten áldja meg, édesanyám, addig vissza nem jövök, amíg király nem lesz belőlem! Hiszen volt otthon nemulass, mikor Palkó hazaért. Kérdezte az anyja:

– Eladtad-e a borjúkat, fiam?

– El, édesanyám, el.

– Hát hol a pénz?

– Nem pénzért adtam, édesanyám, hanem ezekért, ni. – S eléhúzta a tarisznyájából a furulyát, az egeret, a futó bogarat s az álomzacskót.

Haj, édes Istenem, mérgeződött az özvegyasszony! Kapott egy husángot, ütötte Palkót, ahol találta, s ha által nem szalad a szomszédasszony, s ki nem szabadítja a keze közül, bizony mondom, hogy holtra veri.

Szaladott Palkó, amerre a szeme látott, de visszakiáltott az anyjának:

– Isten áldja meg, édesanyám. Addig vissza nem jövök, amíg király nem lesz belőlem!

Ment, mendegélt Palkó, hetedhét ország ellen, az óperenciás tengeren túl, az üveghegyeken is túl, ahol a kis kurta farkú malac túr s ért egy nagyvárosba. Abban a városban lakott a király. Ennek a királynak volt egy gyönyörűséges leánya, de ennek a leánynak nagy betegsége volt. Olyan nagy bánat nehezedett a szívére, hogy senki meg nem tudta nevetetni, s nem jött álom a szemére sem éjjel, sem nappal.

A király éppen akkor hirdette ki az egész országban, hogy annak adja a leányát és egész országát, aki a leányát megneveteti, s olyan orvosságot ad neki, hogy mikor elkövetkezik a rendes ideje, tudjon aludni. Bezzeg mentek mindenféle hercegek, grófok, bárók, hosszúsüveges tótok, válogatott cigánylegények, mind szerencsét próbáltak. De a királykisasszonyt sem megnevetetni, sem elaltatni nem tudták.

Megy Palkó is a király udvarába, s jelenti, hogy ő is szerencsét próbál. Csak üljön ki a királykisasszony a palota tornácára, s majd az udvaron mutat valamit.

Kiül a királykisasszony a tornácra, kiül a király is, a felesége is, összegyűltek mind az udvarbéliek is, hadd lássák, mit tud ez a szegény legény. Akkor Palkó kivette tarisznyájából az egeret s a futó bogarat, szépen letette a földre. Aztán fújni kezdte szépen szóló furulyáját, s hát, halljatok csudát, az eger derékon kapta a futó bogarat, s

járták a magyar táncot, hogy csak úgy porzott az udvar. De, Uram Isten, akkorát kacagott a királykisasszony, hogy a kacagásától csengett a palota. Kacagott a király is, a felesége is, kacagott az udvar népe is.

– No, fiam – mondotta a király –, megkacagtattad a lányomat, most még csak al-tasd el.

Mondotta Palkó:

– Csak vigyék be, felséges királyom a királykisasszonyt a szobájába, fektessék le az ágyába s majd meglátják, hogy mindjárt elalszik.

Mikor a királykisasszonyt lefektették, Palkó bedugta fejét a tarisznyába, s szólt a zacskónak:

– Aludjék a királykisasszony holnap reggel nyolc óráig.

Abban a pillanatban becsukódott a királykisasszony szeme s aludott édesen más-nap reggel nyolc óráig.

Aközben felöltöztették Palkót drága szép bíborvörös gúnyába. Papot hivattak s amint a királykisasszony fölébredett, mindjárt összeeskették s csaptak lakodalmat. Hét nap s hét éjjel húzták a cigányok, járták a legények és leányok.

Lakodalom után Palkó elment az édesanyja után, s hatlovas hintón a palotába vit-te. Sóra, fára nem volt többet gondja.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

(1898)